

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 95g/2026

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolele 76 alin. (2) și 108 alin. (1) din Codul familiei

*(omisiunea de a reglementa contribuția non-monetară drept criteriu pentru
stabilirea pensiei de întreținere a copilului minor sub forma unei sume fixe)*

CHIȘINĂU
6 iulie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dnei Valeria Bejenari, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 5 mai 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 iulie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor texte din Codul familiei:

- „cu respectarea prevederilor art. 108” din articolul 76 alin. (2);

- „constituie cel puțin 50%” din articolul 108 alin. (1), din perspectiva omisiunii legislative de a reglementa contribuția non-monetară drept criteriu pentru stabilirea, de către instanța de judecată, a pensiei de întreținere a copilului minor într-o sumă bănească fixă, ridicată din oficiu de dna judecătoare Marina Rusu, în dosarul nr. 2-23149/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de judecătoreea de caz, care a ridicat excepția de neconstituționalitate pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost prezentate de autoarea excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află cauza civilă inițiată de dna avocat Iuliana Pascal, în interesele unei doamne, împotriva soțului, pentru desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor, precum și pentru compensarea cheltuielilor de judecată.

5. În procesul examinării cauzei, dna judecătoare Marina Rusu a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a prevederilor din Codul familiei menționate mai sus.

6. La 15 aprilie 2026, judecătorea a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 48

„(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(2) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(3) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege.

(4) Copiii sunt obligați să aibă grijă de părinți și să le acorde ajutor.”

8. Prevederile relevante ale Codului familiei, adoptat prin Legea nr. 1316 din 26 octombrie 2000, sunt următoarele:

Articolul 76

Încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor într-o sumă bănească fixă

„(1) În cazurile când părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art. 75.

(2) Cuantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin. (1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante, **cu respectarea prevederilor art. 108** și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.”

Articolul 108

Cuantumul pensiei de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă

„(1) Cuantumul pensiei de întreținere stabilite de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă **constituie cel puțin 50%** din valoarea mediei anuale a minimumului de existență calculată pentru categoria de populație corespunzătoare pentru anul precedent de către Biroul Național de Statistică.

(2) Cuantumul pensiei de întreținere prevăzute la alin. (1) se ajustează anual, începând cu luna aprilie, în funcție de creșterea procentuală a valorii mediei anuale a minimumului de existență calculate de Biroul Național de Statistică, fără a fi necesară pronunțarea unei noi hotărâri în acest sens. În cazul în care debitorul are restanțe la plata pensiei de întreținere, plata se face conform valorii minimumului de existență aplicabile la momentul efectuării acesteia.

(3) Sarcina ajustării anuale a cuantumului pensiei de întreținere în funcție de creșterea procentuală a valorii mediei anuale a minimumului de existență calculate de Biroul Național de Statistică îi revine debitorului întreținerii.

(4) Hotărârea instanței judecătorești prin care s-a stabilit pensia de întreținere într-o sumă bănească fixă reprezintă un titlu executoriu. În cazul în care debitorul întreținerii nu efectuează plata pensiei în cuantumul stabilit, creditorul se poate adresa executorului judecătoresc în a cărui rază teritorială se află domiciliul debitorului întreținerii pentru executarea silită a hotărârii.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autoarea acesteia susține că textele contestate instituie un cadru imperativ de determinare a pensiei de întreținere stabilite într-o sumă bănească fixă. Astfel, articolul 76 alin. (2) din Codul familiei impune stabilirea pensiei fixe „cu respectarea prevederilor art. 108”, iar articolul 108 alin. (1) din Codul familiei prevede

un prag minim imperativ de „cel puțin 50%” din valoarea mediei anuale a minimului de existență. Prin urmare, instanța de judecată este obligată să aplice un prag minim rigid la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă.

10. De asemenea, autoarea afirmă că legislația familiei nu reglementează contribuția non-monetară la întreținerea copilului (cum ar fi îngrijirea și educarea acestuia) ca formă distinctă de participare la întreținere și nici nu stabilește criterii obligatorii pentru recunoașterea și evaluarea unei asemenea contribuții în vederea repartizării sarcinii totale de întreținere între părinți. În opinia autoarei, omisiunea reglementării contribuției non-monetare ar contraveni obligației constituționale a părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor, precum și principiului interesului superior al copilului. În acest caz, autoarea susține că instanța de judecată nu dispune de repere legale pentru integrarea contribuției non-monetare la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă.

11. Într-o altă ordine de idei, autoarea menționează că o asemenea construcție normativă poate conduce la un rezultat disproporționat. Părintele în grija căruia rămâne copilul suportă atât cheltuielile directe legate de întreținerea copilului, cât și efortul cotidian de îngrijire și de educare a acestuia. În aceste condiții, lipsa unei reglementări privind contribuția non-monetară ar genera o discriminare indirectă față de femei, care, în majoritatea cazurilor, reprezintă părintele în grija căruia rămâne copilul.

12. În concluzie, autoarea excepției invocă incidența articolelor 1, 16, 23, 48 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul familiei, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu de judecătorul care examinează cauza. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de către subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiecte ale excepției de neconstituționalitate sunt textul „cu respectarea prevederilor art. 108” din articolul 76 alin. (2) și textul „constituie cel puțin 50%” din articolul 108 alin. (1) din Codul familiei. În acest sens, Curtea reține că textele contestate nu au mai fost supuse controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor avansate de autoare.

17. O condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate este și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei.

18. Din sesizare și din încheierea instanței rezultă că pe rolul Judecătoriei Chișinău se află o cauză civilă privind desfacerea căsătoriei, stabilirea

domiciliului copilului minor, încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor, precum și compensarea cheltuielilor de judecată. Prin urmare, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile contestate la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este aplicabilitatea unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental garantat de Constituție.

20. Autoarea excepției susține că normele contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 16 (*egalitatea*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) și 48 (*familia*) din Constituție.

21. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 1 alin. (3) din Constituție, care se referă la principiul preeminenței dreptului, Curtea a subliniat în jurisprudența sa că acest articol are un caracter general, constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări, nu poate reprezenta un reper individual și separat și poate fi invocat, de regulă, dacă se constată aplicabilitatea sa împreună cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea DCC nr. 17 din 21 martie 2024, § 23).

22. În jurisprudența sa, Curtea a notat că articolele 16 și 23 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție, Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 7 din 10 iunie 2025, § 68).

23. La fel, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă se afectează un drept constituțional fundamental (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 35). Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

24. Articolul 48 din Constituție prevede că familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului. Normele constituționale stabilesc, *inter alia*, obligația părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor. Așadar, Curtea notează că articolul 48 din Constituție instituie obligația pozitivă a statului de a reglementa un cadru normativ pentru protecția familiei, precum și pentru garantarea drepturilor copilului.

25. Parlamentul dispune de o marjă discreționară largă la elaborarea politicilor naționale în domeniul familiei. Acesta poate institui proceduri, condiții, mecanisme de protecție, categorii de prestații sociale și modalități de executare a obligațiilor, având ca repere fundamentale protecția și promovarea drepturilor copilului.

26. În vederea respectării principiilor enunțate la articolul 48 alin. (2) din Constituție, legislatorul național a stabilit că răspunderea pentru creșterea

copilului și pentru asigurarea dezvoltării acestuia le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților legali/responsabililor legali ai acestuia. Ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea, educarea și întreținerea copilului (a se vedea articolul 8 alin. (2) din Legea privind drepturile copilului).

27. Prin articolul 74 din Codul familiei, Parlamentul a reglementat obligația părinților de a-și întreține copiii minori și copiii majori inapți de muncă care au nevoie de sprijin material. În concepția Codului, modul de plată a pensiei de întreținere se determină: (i) în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă; (ii) pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale, dacă lipsește un asemenea contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor (a se vedea articolul 74 alineatele (2) și (3) din Cod).

28. Astfel, articolul 75 din Codul familiei reglementează un mecanism de stabilire a cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor, care se încasează sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri ale părinților.

29. Totodată, Parlamentul a reglementat în mod separat alte două mecanisme de stabilire a pensiei de întreținere: într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art. 75 (a se vedea articolul 76 alin. (1) din Codul familiei).

30. Referitor la critica de neconstituționalitate a textului „cu respectarea prevederilor art. 108” din articolul 76 alin. (2) din Codul familiei, Curtea reține că acest text reprezintă o normă de trimitere. Această modalitate de formulare a normelor juridice prin trimitere la alte norme juridice reprezintă o tehnică legislativă folosită frecvent (a se vedea, spre exemplu, și textele „cu respectarea prevederilor art. 108” din articolele 78 alin. (2), 80 alin. (3), 84, 91 alin. (2) din Codul familiei).

31. În acest context, Curtea reiterează că o prevedere legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea DCC nr. 138 din 29 septembrie 2022, § 33).

32. De asemenea, Curtea observă că articolul 76 alin. (2) din Codul familiei stabilește criteriile cumulative pe care instanța de judecată trebuie să le aibă în vedere la determinarea cuantumului sumei bănești fixe care urmează a fi încasată: (i) starea materială și familială a părților; (ii) alte circumstanțe importante; (iii) respectarea prevederilor articolului 108 din Codul familiei; (iv) păstrarea, dacă este posibil, a nivelului anterior de asigurare materială a copilului.

33. Astfel, la soluționarea pretenției despre stabilirea pensiei de întreținere într-o sumă fixă, instanța de judecată are competența de a aprecia, în mod concret, existența altor circumstanțe importante ale cauzei și, în funcție de acestea, să determine cuantumul pensiei încasate pentru copilul minor.

34. Referitor la textul „constituie cel puțin 50%” din articolul 108 alin. (1) din Codul familiei, Curtea reține că prevederile respective au fost introduse de Parlament prin adoptarea Legii nr. 89 din 30 aprilie 2025, în vigoare din 20 iunie 2025. În nota de fundamentare la acest proiect¹, Guvernul a menționat că „proiectul vine să instituie un mecanism de revalorizare de drept a pensiei de întreținere stabilită într-o sumă bănească fixă care nu poate fi mai mică decât 50% din cuantumul mediei anuale pe țară a minimumului de existență atribuit categoriei de populație corespunzătoare creditorului întreținerii, stabilit de către Biroul Național de Statistică” (a se vedea compartimentul 3 din nota de fundamentare, pagina 6).

35. Norma de la articolul 108 alin. (1) din Codul familiei prevede că cuantumul pensiei de întreținere stabilite de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă constituie cel puțin 50% din valoarea mediei anuale a minimumului de existență calculată pentru categoria de populație corespunzătoare pentru anul precedent de către Biroul Național de Statistică. Totodată, acest cuantum se ajustează anual, începând cu luna aprilie, în funcție de creșterea procentuală a valorii mediei anuale a minimumului de existență calculate de Biroul Național de Statistică, fără a fi necesară pronunțarea unei noi hotărâri în acest sens (a se vedea articolul 108 alin. (2) din Cod).

36. În acest sens, Curtea observă că Parlamentul a stabilit un prag minim al cuantumului pensiei de întreținere de „cel puțin 50% din valoarea mediei anuale a minimumului de existență”. Astfel, Curtea reține că articolul 108 alin. (1) din Codul familiei nu stabilește o limită maximă a cuantumului pensiei de întreținere. Prevăzând doar limita minimă a cuantumului pensiei de întreținere de „cel puțin 50%” fără a prevedea și o limită maximă, Parlamentul i-a acordat instanței o marjă de apreciere la stabilirea acestui cuantum, astfel încât acesta să reflecte repartizarea reală a obligației de întreținere între părinți, în funcție de interesul superior al copilului și criteriile prevăzute de articolul 76 alin. (2) din Codul familiei.

37. Din această perspectivă, Curtea nu poate identifica în ce măsură textul contestat limitează marja de apreciere a instanței de judecată în sensul invocat de autoarea excepției, de vreme ce nu impune interdicții în acest sens.

38. Având în vedere modul în care Parlamentul a conceput mecanismul de calcul al cuantumului pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă, Curtea observă că dispozițiile contestate oferă un nivel minim de asigurare materială. De asemenea, legea garantează, *inter alia*, interesul superior al copilului de a beneficia de întreținere adecvată din partea părinților, în corespundere cu principiile consacrate la articolul 48 alin. (2) din Constituție.

39. Referitor la critica autoarei privind pretinsa omisiune legislativă, Curtea constată că lipsa unor reglementări exprese în legislația familiei referitoare la contribuția non-monetară nu poate reclama o problemă de

¹ <https://www.parlament.md/preview?id=202bba10-74bd-483e-8d6b-a2961676bbc7&url=https://ep-sp.parlament.md/materials/638780184098600725/Documents/20250320090611.pdf&method=GetDocumentContent>

constituționalitate atât timp cât cadrul normativ în vigoare conține prevederi care îi permit instanței de judecată să aibă în vedere atât starea materială și familială a părinților la stabilirea pensiei de întreținere în sumă fixă, cât și alte circumstanțe individuale importante pentru soluționarea justă a cauzei.

40. În subsidiar, Curtea reamintește că nu analizează cazuri concrete și chestiuni de interpretare și de aplicare a legii, dar poate efectua doar un control abstract al constituționalității legii contestate (a se vedea DCC nr. 181 din 14 decembrie 2023, § 26; DCC nr. 71 din 18 iunie 2024, § 24). De altfel, chestiunile legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 172 din 7 decembrie 2023, § 22; DCC nr. 183 din 11 decembrie 2025, § 37).

41. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 16 și 23 din Constituție nu sunt incidente.

42. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) literele d) și f) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor texte din Codul familiei:

- „cu respectarea prevederilor art. 108” din articolul 76 alin. (2);

- „constituie cel puțin 50%” din articolul 108 alin. (1), din perspectiva omisiunii legislative de a reglementa contribuția non-monetară drept criteriu pentru stabilirea, de către instanța de judecată, a pensiei de întreținere a copilului minor într-o sumă bănească fixă, ridicată din oficiu de dna judecătoare Marina Rusu, în dosarul nr. 2-23149/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 6 iulie 2026

DCC nr. 114

Dosarul nr. 95g/2026